

Slutrapport Academia Exchange Programme i Zaragoza

Den första veckan i april 2019 åkte jag till Zaragoza i Aragon, Spanien för att ta del av det lokala arbetet med "Transitions and Early School Leaving in Spain". Programmet jag fick ta del av bestod av olika projekt som syftade till att fånga upp "drop-outs" samt unga och vuxna som hamnat utanför yrkeslivet.

Det var en intensiv vecka som inleddes med ett besök på departementet för Högre utbildning och Yrkesutbildning, där vi fick en genomgång av utbildningssystemet i Spanien. Därefter åkte vi till INAEM (the Ministry of Education and Vocational Training), motsvarigheten till den svenska Arbetsförmedlingen, som berättade om sin verksamhet. Det var intressant att se att verksamheten i högre grad liknar det vi skulle kalla förmedling än vår svenska Arbetsförmedling gör. De arbetssökande får nämligen gå på intervjuer på INAEM och blir sedan hänvisade till olika arbetsgivare, som då får en "sällad" grupp sökande. Mina tankar drogs till Manpower men utan anställningsdelen.

Det finns ett samarbete mellan INAEM och olika privata aktörer och företag kring att sätta arbetslösa respektive drop-outs i praktik. Lite som en kombination av den svenska Yrkehögskolan i kombination med Stöd och Matchning (STOM) och arbetsmarknadsutbildningar. Vi såg flera exempel på samarbeten mellan olika aktörer, till exempel en verksamhet som såg ut att vara en kombination av yrkeshögskola, vägledningscentrum och samordning av utbytesstudier för yrkesstudenter. Vi besökte också ett större privat företag som också verkar fungera som STOM men med mer stöd från företag i omgivningen. Jämfört med liknande verksamheter i Sverige fick jag intrycket av att det var en organisation med större ekonomiska möjligheter.

Ett annat intressant besök var CPIFP, Los Enlaces i den närliggande staden Teruel, där man har ett projekt för unga och vuxna utanför arbetsmarknaden. Genom att bedriva utbildning integrerad med lokala verksamheter ges studenterna en yrkesutbildning inom områden som restaurang, djuruppfödning och naturbruk samt språk. I projektet utgår man ifrån de lokala resurserna och utbildningen har en verksamhetsförankrad undervisning. Ett exempel på detta är tryffelodlingar och hönsuppfödning, som drivs av projektet och studenterna däri.

På universitetet i Zaragoza fick vi ta del av arbetet med karriärvägledning. Min bild är att studievägledare på universitet har högre status i Spanien än i Sverige. Här har studievägledningen i huvudsak ett centralt fokus. Den är kurativ och informativ men det är den centrala vägledningsfunktionen som är utgångsläget, alltså inte studievägledning på institutionsnivå. Vi besökte IT-fakultetens karriärvägledare som berättade om på vilka sätt de erbjuder studenter karriärvägledning. Till exempel kommer lokala samarbetsföretag inom branschen till universitetet både år 2, 3 och 4 för att ge information och marknadsföra sig. Internship verkar vara en viktig och ganska stor del av universitetets arbete med karriärutvecklingsarbete och min bild var att karriärvägledningen till stora delar är integrerad i detta. Universitetet samarbetar med företagen där studenterna har sina internship, för att underlätta för företaget att få rätt person till rätt plats, inte minst utifrån studenternas "soft skills". Studenterna får

en mentor/ handledare både på företaget såväl som på universitetet och det finns en överenskommelse med företagen inom projektet att en viss procent studenter ska få en anställning efter sin internship (tyvärr antecknade jag inte siffran men det var en majoritet av studenterna i internship). Universitetets IT-utbildningar har även inkubatorer där 2–3 examinerade studenter arbetar mot företag (på samma sätt som konsulter). Via inkubatorerna hittar företag och studenter också varandra för vidare arbeten.

I Spanien är alla studie- och yrkesvägledare avlönade av staten. De som innehar titeln har en kandidat/masterutbildning i botten till exempel psykolog, pedagog, socionom eller lärare. Utöver detta ska de sedan ha läst en ettårig masterutbildning för att få arbeta som studie- och yrkesvägledare. Det verkade vara stort fokus på samtalet och jag upplevde att vägledarna i högre grad än i Sverige har en kurativ funktion. De vägledarna vi träffade, både på universitetet och i de andra verksamheterna har inte någon direkt administrativ roll som jag förstår det.

Något annat som är intressant är hur utbildningssystemet ser ut. 2014 öppnades det upp för att individer som inte avslutat grund- eller gymnasieskola, via yrkesutbildning kan skaffa behörighet till universitetsstudier. Det finns ett samarbete mellan yrkesutbildningen och universiteten som inte finns i Sverige. Den höga arbetslösheten har inneburit att högskoleutbildade söker sig till yrkesskolor för att få ett professionsyrke som i högre grad leder till arbete, något som kanske inte är lika vanligt i Sverige.

Vi var fem deltagare i gruppen. Tre från Tyskland, en från Frankrike och så jag från Sverige. Jag och den franska deltagaren hade stor hjälp av de tyska som kunde spanska bättre än oss. Allt utgick nämligen från spanska språket och även om det fanns tolkar var det svårt att hänga med ibland. Jag och de andra deltagarna sågs den sista kvällen och gick igenom veckan, de olika besöken och hur vi hade förstått den information vi fått på de olika besöken. Det var också värdefullt att få del av hur man arbetar i deltagarnas respektive länder. Något som jag noterade utifrån den lilla erfarenhet jag har av yrket är att verkar vara ett större fokus på samtalet och på den "mjuka" delen av vägledning både i Spanien, Tyskland och i Frankrike än vad jag upplever att det är i Sverige. En utmaning vi verkar ha gemensamt är att professionen inte är prioriterad. Det är ibland andra yrkeskategorier som arbetar som vägledare, etc.

Värdarna för utbytet, från Unidad de Promoción y Orientación Profesional hade gjort ett gediget arbete med logistik, besök, information och ett program som var ambitiöst organiserat med många besök och långa dagar. De måste ha varit trötta vid veckan slut! Jag skulle definitivt rekommendera detta utbyte till andra vägledare, oavsett vilken verksamhet en arbetar inom. Det var värdefullt att få ett internationellt perspektiv och knyta kontakter med vägledare i andra länder.

Tina Mathé, Studievägledare vid Göteborgs universitet